

TKP'SİZ DİSK TARİHİ YAZILABİLİR Mİ?

Aydınlık Dergisi, 1 Nisan 2007

Yıldırım Koç

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) 17 Şubat 1967 tarihinde kuruldu. Bu yıl DİSK'in kuruluşunun 40. yıldönümü kutlanıyor. Bu konuda çeşitli toplantılar düzenlendi, konuşmalar yapıldı, yazılar yazıldı. Bu konuda yayımlananların önemli bir bölümünü izlemeye çalıştım. Bu yazılardaki önemli bir eksiklik beni rahatsız etti.

DİSK'in 40. kuruluş yıldönümü kutlamalarında DİSK hakkında yazılanlarda Türkiye Komünist Partisi'nin etkisine ilişkin bir değerlendirmeye rastlayamadım. Halbuki, 1975-1980 döneminde DİSK'i anlamanın yolu TKP'nin ve diğer sosyalist-komünist örgütlerin DİSK'teki etkinliğini bilmekten geçmektedir. O yılları yaşamamış ve o dönemin sosyalist-komünist hareketinin belgelerini inceleme olanağı bulamayarak DİSK'i yalnızca yazılanlardan öğrenmeye çalışmış gençlerin böyle bir konuda hatalı davranmasını anlamak mümkündür. Ancak, o yılları yaşamış insanların TKP'siz bir DİSK tarihi "yaratma" çabalarının Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihi açısından çok zararlı olduğunu düşünüyorum. Artık yasadışı bir Türkiye Komünist Partisi olmadığına göre, bunların açık açık konuşulmasında da bir sakınca yoktur. Zaten istihbarat örgütlerinin ayrıntılarıyla bildiklerini bilim dünyasından saklamanın da anlamsızlığı ortadadır.

Türkiye Komünist Partisi, özellikle Türkiye'den Partizan grubunun (Veysi Sarısözen, Nabi Yağcı ve arkadaşları) 1972 yılında TKP'ye katılması sonrasında 1973 yılında bir atılım sürecine girdi. 1 Ocak 1974 tarihinde Atılım Dergisi yayımlanmaya başlandı. Bu yıllarda DİSK'in en önemli sendikası olan Maden-İş'te Partizan grubundan uzmanlar çalışıyordu. Bu kişilerin de çabalarıyla, önce Philips Fabrikası'nda baştemsilci, ardından Maden-İş 6. Bölge Temsilcisi olan Mehmet Ertürk, 1974 sonbaharında Maden-İş Genel Sekreterliğine getirildi. Maden-İş yönetiminde Kemal Türkler ve Şinasi Kaya dışındakiler değiştirildi. Ben bu yıllarda Tüm İktisatçılar Birliği yönetimindeydim ve İstanbul Şubesi'ni kurmak için İstanbul'a gelmiştim. 1975 yılı Nisan ayında Maden-İş'te toplu sözleşme uzmanı olarak çalışmaya başladım. 1977 yılı ortalarına kadar Maden-İş'in ve DİSK'in TKP yönetimine girme sürecini içeriden izleme imkanım oldu.

1975 yılı Mayıs ayında DİSK'in 5. genel kurulu toplandı. DİSK uluslararası ilişkiler müdürü Sina Pamukçu'nun isteği üzerine, genel kurulda yabancı konuklara eşlik etme görevini üstlendim. DİSK genel kuruluna ilk kez Sovyetler Birliği Sendikalar Merkezi'nden ve Fransız Komünist Partisi'nin denetimi altındaki Genel Emek Konfederasyonu'ndan (CGT) delegasyonlar katılmıştı. Genel kurulda, ayrıntılarını o zamanlar çok az kişinin bildiği bir operasyonla, TKP'li İbrahim Güzelce genel sekreterlik görevine getirildi.

1975 Nisan – 1977 Haziran döneminde DİSK'in tüm önemli politikaları Türkiye Komünist Partisi tarafından belirlendi. Son yıllarda TKP tarihiyle ilgili yayınlarda bu konuda açık ifadeler yer almaktadır. Bu ilişkinin en önemli kanıtı, Aydın Meriç'in durumudur. Aydın Meriç bu yıllarda Türkiye Komünist Partisi'nin Türkiye'deki en üst düzey görevlisiydi ve aynı zamanda DİSK Genel Sekreter yardımcısıydı. Aydın Meriç, 1982 yılında TKP'den ayrıldı ve bu konulardaki gözlemlerini H.Erdal takma adıyla İşçinin Sesi yayınlarından bir kitap olarak yayımladı. İsteyenler internet üzerinden bu kitabın metnine de ulaşabilirler.

Bugünkü DİSK yönetiminin haklı olarak sahip çıktığı 1 Mayıs kutlamaları, faşizme karşı büyük mitingler, DGM direnişi gibi eylemler TKP tarafından belirlenmiş ve DİSK içindeki TKP'liler tarafından kabul ettirilmiş ve uygulatılmış eylemlerdir. DİSK'in ve Maden-İş'in bu dönemki yöneticilerinden İbrahim Güzelce, Mehmet Ertürk, Mehmet Karaca, Halit Erdem, Murat Tokmak TKP'liydi. Ayrıca, 1975 yılında genel kurul sonrasında yurtdışından (özellikle CGT'den) getirilen uzmanlarla, Partizan grubunun Türkiye'deki ilişkileri (özellikle TKP

sendikalar komitesi sekreteri Sıtkı Coşkun ve arkadaşları) de TKP'nin parçasıydı. Bu büyük ve önemli eylemlerin gerçekleştirilmesinde TKP'nin belirleyici önemini görmezden gelmek veya unutturmaya çalışmak DİSK'in tarihini çarpıtmaktır; ayrıca, büyük özveriyle büyük işler yapmış olan bu insanlara saygısızlıktır. TKP olmasaydı siyasal perspektifli bu eylemlerin hiçbiri olmazdı.

TKP'nin 2 yılı aşkın bir süre DİSK'i yönetmesinin olumsuz etkileri de oldu. Sosyalist-komünist sol içindeki çelişkiler ve hatta düşmanlıklar DİSK içine taşındı. DİSK'te ve bağlı sendikalarda tasfiyecilik yaşandı. Bazı sendikaların DİSK'e üyelik başvuruları bu dönemde kabul edilmedi. Bazı sendikalar üyelikten çıkarıldı. Bazı sendikalar, birleştirmelerde izlenen kötü çizgi nedeniyle tasfiye edildi. Bazı durumlarda da DİSK'e bağlı sendikaların dışında TKP denetiminde sendikalar örgütlendi. TKP'nin çizgisi Türkiye'nin değil, Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını korumaya yönelikti. Böylece, TKP'nin etkisi altında bulunduğu yıllarda DİSK'in çizgisi de millici bir çizgi olmaktan uzaklaştı. Bu uygulamalar TKP'nin DİSK yönetiminden uzaklaştırıldığı yıllarda da farklı biçimlerde sürdü.

Kısaca değindiğim bu noktalar 1975-1980 döneminde zaten biliniyor ve yazılıyordu. 12 Eylül sonrasındaki DİSK ve TKP davalarında da gündeme geldi. İfadelerin işkenceyle alınması ve insanların yapmadıklarını da kabullenmek zorunda kalmaları, iddiaların tümüyle gerçekdışı olduğu anlamına gelmez. Nitekim, TKP'nin artık açıklanan belgeleri ve o dönemdeki TKP'lilerin bugün yazdıkları bazı kitaplar da bu ilişkileri açıkça anlatmaktadır.

DİSK, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinde çok önemli bir yere sahiptir. Ancak, DİSK'in tarihinin anlaşılabilmesi için DİSK'i Türkiye Komünist Partisi'nin yönettiği 1975-1977 dönemini ve bu dönemin 1977-1980 dönemine etkilerini öğrenmek ve açık yüreklilikle değerlendirmek gereklidir.